ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 13, Sayı: 163, Nisan 2025, s. 430-441

ISSN: 2148-2489 Doi Number: http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.80933

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date *26.02.2025*

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date *29.04.2025*

Şahin LATİFECİ
Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat Bölümü, Tezli Yüksek Lisans
sahinlatifeci@gmail.com
Orcid: 0000-0003-0916-6544

Doç. Ayça TUFAN
Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat Bölümü, Öğretim Üyesi
aycatufan@gmail.com
Orcid: 0000-0002-5249-9726

GÜNÜMÜZ SANATINDA NEZAKET EKİCİ PERFORMANSLARINDA KİMLİK KAVRAMI

Öz

Günümüz sanatında, çeşitli sanat disiplinlerini bir arada kullanan sanatçılar, güncel sanat aracılığıyla kendilerini ifade eder. Berlin'de yaşayan uluslararası performans sanatçısı Nezaket Ekici, sanatında sıklıkla tabu haline gelen kimlik kavramını ironik bir anlatımla ele alır. Ekici, performanslarında beden, toplumsal normlar ve kimlik arasındaki karmaşık ilişkileri sorgularken, izleyiciyi de bu sorgulamaya dahil etmektedir. Bu bağlamda, günümüz sanatında kimlik odaklı performanslar, toplumdaki normlarla yüzleşme ve hüküm süren toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Bu çalışma, Nezaket Ekici'nin Türkiye'deki güncel performanslarını, kimlik kavramı üzerinden okumayı amaçlamaktadır. Sanatçının kimlik kavramını ele alış biçimine odaklanıp, güncel sanat ortamına etkisi, yapılan araştırmalar neticesinde ele alınacaktır. Ele alınan kavram üzerinden Ekici'nin Türkiye'de gerçekleştirdiği performanslar yerinde incelenmiştir. Antalya ve İstanbul'da yapılan güncel çalışmaları örneklem olarak ele alınmıştır. Böylece ele alınan çalışmalar üzerinden kimlik kavramının sanata yansımaları, Ekici'nin

performansları özelinde incelenip kimlik odaklı çalışmaları belirlenerek irdelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Performans, Güncel Sanat, Nezaket Ekici, Kimlik.

THE CONCEPT OF IDENTITY IN NEZAKET EKICI'S PERFORMANCES IN CONTEMPORARY ART

Abstract

In contemporary art, artists who use various artistic disciplines together express themselves through contemporary art. Nezaket Ekici, an international performance artist living in Berlin, often addresses the taboo concept of identity with an ironic narrative in her work. While questioning the complex relationships between body, social norms, and identity in her performances, Ekici also involves the audience in this inquiry. In this context, identity-focused performances in contemporary art have emerged as a response to confronting societal norms and the prevailing gender inequality. This study aims to analyze Nezaket Ekici's contemporary performances in Turkey through the lens of the concept of identity. It will focus on how the artist approaches the concept of identity and will address her impact on the contemporary art environment based on the research conducted. The performances carried out by Ekici in Turkey will be examined in situ, with examples drawn from her recent works in Antalya and Istanbul. Thus, through the analyzed works, the reflections of the concept of identity in art will be examined specifically in relation to Ekici's performances, identifying and discussing her identity-focused works.

Keywords: Performance, Contemporary Art, Nezaket Ekici, Identity.

GİRİŞ

Günümüz sanatında performans, belirli kavramlar etrafında, sanatçıların sanat pratiklerine göre şekillenerek, kendilerini beden üzerinden ifade ettikleri bir yöntemdir. Mekân kullanılarak izleyiciyle doğrudan iletişime geçilen, kimi zaman da zaman ve mekânın ötesinde deneyimler yaratan bir ifade biçimidir. Performans sanatı, sanatçının bedenini ve hareketlerini kullanarak bir mesaj iletmeyi amaçlayan sanatsal bir yöntemdir. Nezaket Ekici, bu alanı kullanarak kişisel deneyimlerini, toplumsal normları ve kültürel kimlikleri sorgulayan çalışmalar üretmektedir. Performansları, genellikle izleyici ile etkileşim içinde gerçekleşir ve bu etkileşim, izleyicinin sanat eseriyle olan bağını güçlendirir. Kimlik kavramını odağına alan performanslar, başta Marina Abramovic ve Joseph Beuys olmak üzere; birçok sanatçının sanat pratiğinde yer almıştır. Nezaket Ekici'nin kültürel kimliğini betimleyen ve bunun simgelerinden biri olarak da birçok performansında özellikle son dönemde kolunda görülen bilezikleri, sanatçının tabuları sorgularken, bileziği bir aksesuar olarak kullanıp, kültürel kimliğe gönderme yaptığı bir elemandır. Dünyanın farklı kıtalarında çeşitli performanslar gerçekleştiren Nezaket Ekici'nin geleneksel normları sıklıkla işlediği, "Parıldayan Her Şey Altın Değildir Ama" adlı çalışmasında da bu elemanlar görülmektedir. Bu performansın yanı sıra sanatçı, İstanbul'da geçmiş yıllarda nazar boncuklarıyla yürüyüş yapmıştır. "Nazar" kavramına mizahi bir yaklaşım getirerek, yol boyu yürüyüş yaptıktan sonra, malzemenin ağırlığıyla üzerimizdeki ağırlığa da göndermede bulunmuştur.

Yapılan araştırmalar doğrultusunda, bir ifade aracı olarak bedenini kullanan kadın sanatçıların çeşitli toplumsal ve siyasi olaylara bir başkaldırı niteliği taşırken, sanat ve sanatçıyı hayatla

birleştirmeye sınıf farklılıklarını ortadan kaldırarak, cinsiyet, ırk, kimlik kavramlarını ön planda tutarak yüceltmiştir (Denizci, 2019, s. 83). Ekici, kimlik kavramının bir göstergesi olan bir diğer çalışmasında, Antalya'da ikamet ettiği evde "Tube" adlı performansıyla, kimlik kavramını ele almıştır. Kırmızı renkli dar bir elbisenin içine sığma çabası, sanatçının kalıplara sığdırılmayı eleştirmesinin göstergesidir. Nezaket Ekici, bu bağlamda kimlik kavramını inceleyen ve performanslarında ağırlıklı olarak bu kavram üzerinden ilerlemeye çalışan bir sanatçıdır. Bu makalede, Ekici'nin sanatındaki kimlik kavramı üzerine yaptığı çalışmalar incelenmiş ve Türkiye'de gerçekleştirdiği performanslar üzerinden örnekler ile konu incelenmiştir.

2. PERFORMANS SANATINDA KİMLİK TEMSİLİ

Performans sanatı, izleyici ile sanatçı arasında dinamik bir etkileşim yaratan, zaman ve mekân içinde gerçekleşen bir sanat biçimidir. Bu sanat formu, bireylerin kimliklerini, toplumsal rollerini ve kültürel bağlamlarını sorgulamak için güçlü bir bakış açısı sunar. Kimlik temsili, performans sanatının odak noktalarından biri haline gelmiştir. Sanatçılar, kendi kimliklerini veya başkalarının kimliklerini ifade etmek için çeşitli stratejiler kullanmaktadır. Kimlik, bireyin kendisini nasıl tanımladığı, toplumsal normlarla nasıl ilişki kurduğu ve kültürel bağlamda nasıl yer aldığı ile ilgilidir.

Sanat Tarihçisi Linda Nochlin, 1971 yılında önemli bir makale yayımlamıştır: "Neden Büyük Kadın Sanatçı Yoktur?" Sanatçının bedeni, kimliğin somut bir ifadesidir. Beden, cinsiyet, etnik köken, yaş ve toplumsal sınıf gibi kimlik unsurlarını yansıtır. Sanatçılar, bedenlerini kullanarak bu unsurları sorgulayabilir veya yeniden şekillendirebilir (Barrett, 2019, s.261). Kültürel kimliklerin sanatta temsil edilmesi, kültürel çeşitliliği yansıtır. Sanatçılar, kendi kültürel miraslarını çalışmalarına entegre ederek, izleyicilere farklı bakış açıları sunmaktadır. Bu bağlamda, geleneksel sanat formları modern sanatla harmanlanarak yeni anlatı biçimleri oluşturulmaktadır. Sanatçılar, kimlik politikaları, ayrımcılık ve sosyal adalet konularını eserlerinde işlerken, izleyicileri bu meseleler üzerine düşünmeye teşvik eder. Küreselleşme, yerel kültürlerin ve geleneklerin etkilenmesine neden olurken, sanatçılar bu durumu kendi eserlerinde yansıtarak hem yerel hem de evrensel kimlikleri sorgulama fırsatı bulmaktadır.

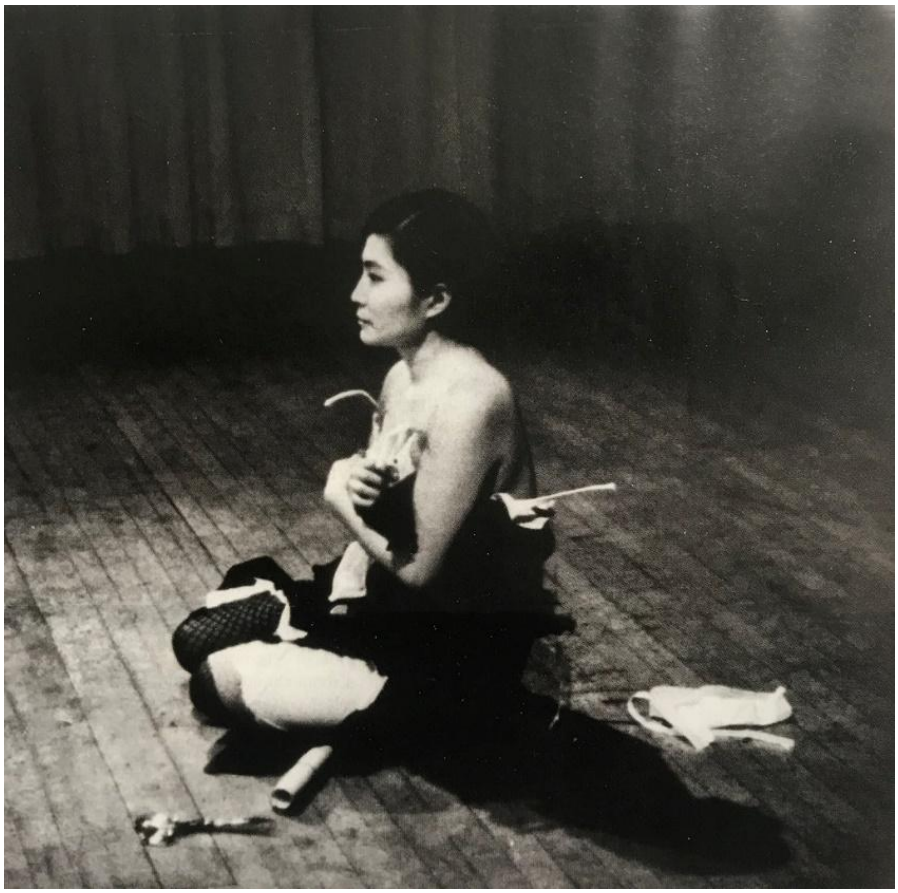

Görsel 1. Yoko Ono, “Cut Piece”, 1964

Yoko Ono, "Cut Piece" adlı performansında, izleyicilerin onun kıyafetlerini kesmelerine izin vererek, cinsiyet ve nesneleştirme temalarını sorgulamıştır. Bu performans, kadın kimliğinin toplumsal algısını derinlemesine incelemiştir. Performans sanatı, kimliğin karmaşıklığını ve çok boyutluluğunu anlamak için bir yol haritası sunar ve bu bağlamda, sanatın gücünü ve etkisini gözler önüne sermektedir.

Gerçekte sanatçının büyük bir arzu duyduğu önemli şeylerden biri de kendini dışavurmadır. Buna eriştiği zaman bir sanatçının başarabileceği en büyük şeyi başarmış demektir (Batur, 2015, s.467). Sanatçının kendini dışavurması, izleyicilere yalnızca kendi kimliğini değil, aynı zamanda kolektif bir kimliği de temsil etme fırsatı sunar. Bu bağlamda kimlik temsili, sanatçının kendini dışavurma arzusunun ötesine geçerek, toplumsal ve bireysel kimliklerin dinamik bir şekilde sorgulandığı ve yeniden tanımlandığı bir alan yaratmaktadır. Bu, sanatçının ve izleyicinin birlikte bir yolculuğa çıktığı, kimliklerin sürekli olarak evrildiği ve yeniden şekillendiği bir süreçtir.

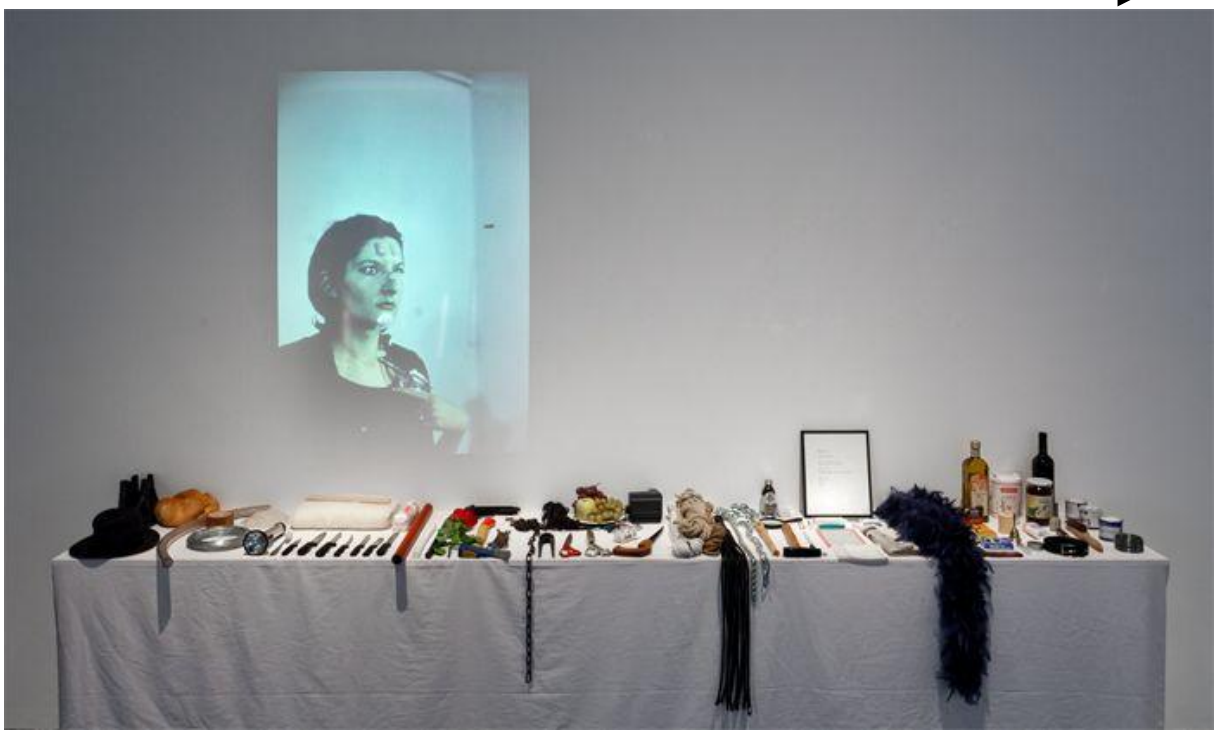

Görsel 2. Marina Abramović, “Rhythm 0”, 1974

Marina Abramović "Rhythm 0" adlı performansında, izleyicilere kendi bedenini ve sınırlarını sorgulama fırsatı sunmuştur. Bu da izleyicilerin cinsiyet, güç ve şiddet temalarını nasıl deneyimlediğini ortaya koymaktadır.

Kadın sanatçıların başarısı, sanat tarihinde az yer edinmelerinden ötürü bir tür direniş biçimi olarak mutlaka başka yönden bir eksikliğinin olmasıyla tamamlandığı görülmüştür. Kadınların sanatçı olmanın bedelini inzivaya çekilip normlarla boğuşurken ödedikleri görülmektedir (Antmen, 2013, s. 113). Performans sanatında kimlik temsili, bireylerin ve toplulukların kendilerini ifade etme biçimlerini sorgulamak için güçlü bir araçtır. Bu sanat formu, izleyicilere farklı kimliklerin ve deneyimlerin kapılarını aralar. Kimlik, sadece bireysel bir özellik değil, aynı zamanda toplumsal bir inşadır. Performans sanatçıları, bu inşayı sorgularken, izleyicilere yeni bakış açıları sunar ve toplumsal normları yeniden değerlendirmeye davet eder.

3. KİMLİK VE GÖÇMENLİK DENEYİMİ

Göçmenlik, bireylerin kimliklerini şekillendiren karmaşık bir süreçtir. Göçmenler, yeni bir ülkeye yerleşirken hem eski kimliklerini korumaya çalışır hem de yeni bir kimlik inşa etme sürecine girerler. Göçmenlik, bireylerin veya toplulukların, ekonomik, siyasi veya sosyal nedenlerle kendi ülkelerinden ayrılmasını ve yeni bir yerde yaşamaya başlamasını ifade eder. Bu süreç, sadece fiziksel bir yer değişikliği değil, aynı zamanda kimlik, aidiyet ve kültürel dönüşüm gibi derin sosyal ve psikolojik boyutları da içerir. Göçmenlik deneyimi, bireylerin kimliklerini yeniden tanımlamalarına, toplumsal normlarla ilişkilerini sorgulamalarına ve yeni bir kültürel bağlamda varlıklarını sürdürmelerine neden olur.

Yapılan araştırmalar neticesinde, Wolff’un da kimlik ve göçmenlik ile ilgili bazı görüşleri vardır: Geleneksel sanat tarihinde, sanat üreticisi kavramının kültürel teorideki gelişmeler ışığında ‘yeniden düşünülmesi’ gerektiğini söyler. Birey olarak sanatçının ‘yerinden uzaklaştırıldığı’ görülmektedir. Wolff, sanat üreticisinin yeniden düşünülmesini önerir (Barnard,

2002, s.81). Kimlik ve göçmenlik deneyimi, bireylerin yaşamlarında derin izler bırakan karmaşık bir süreçtir. Göçmenler, yeni bir toplumda kendilerini bulma çabası içindeyken, geçmişle olan bağlarını da sorgulamak zorunda kalırlar. Bu süreç, sadece bireysel bir deneyim değil, aynı zamanda toplumsal bir olgudur. Göçmenlik, kültürel etkileşimleri ve toplumsal dönüşümleri tetikleyerek, kimliklerin sürekli olarak yeniden inşa edildiği bir alan haline gelir. Göçmenlerin deneyimleri, toplumsal yapının dinamiklerini anlamak ve kimliklerin evrimi üzerine düşünmek için önemli bir perspektif sunar. Sanatçılar, eserlerinde kimliğin çok katmanlı yapısını sorgulamakta ve bireylerin kimliklerini nasıl deneyimlediğini araştırmaktadır. Bu sorgulama, toplumsal normların ve beklentilerin eleştirisini içermektedir.

Kirazcı'ya göre, göç olgusunu yaşayan bir insan iki kültür arasında bocalar. Geri dönmek ya da dönmemek belki de sürekli var olan bir ikilemdir. Nezaket Ekici, kültürel ve sosyal karşıtlıkların, çatışmaların, çelişkilerin yaşandığı böyle bir ortamda yetişmiş bir performans sanatçısıdır (2024, s.18-19). Bu bağlamda, Ekici'nin eserleri, izleyicilere hem bireysel hem de toplumsal kimliklerin sorgulanmasına dair derin bir bakış açısı sunarken, farklı kültürel unsurların bir araya gelmesiyle ortaya çıkan zenginlik ve karmaşayı da gözler önüne sermektedir.

4. NEZAKET EKİCİ PERFORMANSLARINDA KİMLİK

Beden, bir direniş ve sıkışmışlıklardan arınabilme potansiyeline sahip alandır. Ekici'ye göre beden bir fırçadır ve sayısızca resim ve heykel yapabilir. Bir ifade biçimi ve sınırları zorlayan bir yolculuktur. Karanlığın içerisinde ışığı arama peşine düşen sanatçı, aynı zamanda ışığın içerisinde kendini karanlığa hapsedip dar bir elbisenin içerisinde nefes nefese kalıp zorlu bir yolculuğa çıkar. Yolculuğun sonu tamamen sanatçının çabasına bağlıdır. Bu kimi zaman günler, haftalar, hatta aylarca sürmektedir. Ekici'nin performansları, sıklıkla kimlik, aidiyet ve kişisel deneyimler üzerine yoğunlaşmaktadır. Kimlik, bireyin kendini tanımlama biçimidir ve toplumsal, kültürel, cinsiyet, etnik köken gibi birçok faktörden etkilenir. Beden ise, bu kimliğin somut bir ifadesidir. Kimlik ve beden arasındaki ilişki, bireylerin kendilerini ifade etme biçimlerini, toplumsal normlarla ilişkilerini ve kültürel bağlamlarını şekillendiren karmaşık bir dinamiği içerir.

Türkiye'de ağırlıklı olarak 1990'larda yavaş yavaş sanat piyasasında yerini almaya başlayan güncel sanatın amacı tekniği değil; düşünceyi temel alan "kavramları", gerçeklikleri, düşünceleri ya da düşleri yalın bir biçimde ifade etmektir (Ersen, 2010, s. 48). Bu bağlamda, performans sanatı Ekici için düşleri ifade etme biçimidir. Sanatçı, kimlik üzerinden performanslar sergileyerek etrafındaki insanların bu performansa dahil olmasını da benimsemektedir. Kahve telvesini duvara döküp, duvara yazdığı yazılarla klasik kız isteme merasimine vurgu yaptığını belirtmiştir. Ekici, kahve telvesinin sembolik anlamını kullanarak, geçmişin izlerini günümüze taşırken, aynı zamanda izleyicileri de bu geleneksel ritüelin içinde yer almaya davet eder. Bu süreç, izleyicilerin kendi kimliklerini ve toplumsal rollerini sorgulamalarına olanak tanır. Kahve telvesinin duvara dökülmesi, geçmişle olan bağlantıyı temsil ederken, yazılar ise bu geleneğin modern yorumunu ortaya koyar. Böylece, sanatçı, izleyicilere sadece bir performans sunmakla kalmaz, aynı zamanda onları kültürel mirasları ve toplumsal normları yeniden düşünmeye teşvik eder.

Görsel 3. Nezaket Ekici, "Tube" Performans, 2024*

Ekici, "Tube" adlı performansta sınırları zorlayıp özgürlüğün peşine düşmeye karar vermiştir. Birçok performanslarında olduğu gibi kalıba sığdırılmayı, kültürel normları ve kadın olmanın verdiği zorluğu anlatmaya çalışmıştır. Böylece sanat aracılığıyla kimlik kavramının performatif bir yaklaşımı geliştirilmiştir.

"Kuspit'e göre bu yaklaşımlar, beden ile ruhun içsel direnişe sahip olduğunu ve bir ahenk içerisinde ilerlediğinin göstergesidir. Postmodernitenin tuhaf bir zirveye ulaştığını, Duchamp'ın da söylemiyle, trajik olmaktan ziyade eğlenceli bir şey olduğu gerçeği kaçınılamaz bir eylemdir" (Şahiner, 2015). Bu bağlamda sanatçılar, beden üzerinden bir ifade geliştirmek adına, bir kavram geliştirip ilerlemek zorundadırlar. Çünkü belirli bir kavram etrafında ilerlemek de bir kimlik kavramının oluşmasına vesile olmaktadır. Bu kimlik kimi zaman bazı normlara karşı çıkıp çeşitli yapıtlar üretmenin kapılarını aralar. Böylece sanatçılar, sıkışmadan ve belirli kurallara bağımlı olmadan sanat pratiğinde bir yol çizmeyi başarırlar. Sanat ve hayat arasındaki ince çizgide acı yerine mizah anlayışını benimseyen Ekici'nin bir diğer performanslarından olan "Patterns of Egg", dini, mitoloji ve bağlanmayı ele aldığı, heykel, enstalasyon ve performanstan oluşan çok disiplinli bir yapıttır. "Patterns of Egg" performansında, Ekici, yumurta sembolünü kullanarak yaşamın döngüselliğini ve yeniden doğuş temasını işler. Yumurtanın hem besleyici hem de kırılgan bir nesne olması, insan ilişkilerinin karmaşıklığını ve bağlılık süreçlerini simgeler. Sanatçı, bu sembolü mizahi bir dille ele alarak, izleyicilerin alışılmış düşünce kalıplarını sorgulamalarını sağlar.

Yapılan araştırmalar doğrultusunda, 1960'ların sonu ile 70'lerin başlarında kimi sanatçılar sanat malzemesi olarak kendi bedenlerini kullanabilme olanakları üzerine yoğunlaşmaya başlamışlardı (Atakan, 2008, s.43). Bu dönemde, performans sanatı, bedensel deneyimlerin ve

bireysel anlatımların ön plana çıktığı bir alan haline gelmiştir. Sanatçılar, bedenlerini yalnızca bir ifade aracı olarak değil, aynı zamanda toplumsal normlara ve kültürel kodlara karşı bir meydan okuma aracı olarak da kullanmaya başlamışlardır. Bu bağlamda, sanatçılar, bedenleriyle toplumsal cinsiyet, kimlik, göç ve beden siyaseti gibi kavramları sorgulayan performanslar sergileyerek, izleyicilerle etkileşimde bulunmuşlardır. Kendi bedenlerini sahneye taşıyan sanatçılar, izleyicilere kimliklerinin çok katmanlı doğasını ve bedensel deneyimlerin sanat üzerindeki etkisini sorgulama fırsatı sundular. Bu süreç, sanatın sınırlarını genişleterek, bireysel ve kolektif kimliklerin yeniden tanımlanmasına olanak tanıdı. Bedenin sanat malzemesi olarak kullanılması, sanatın toplumsal ve politik boyutlarını derinlemesine inceleyen yeni bir anlayışın doğmasına zemin hazırlamıştır. Bu gelişmeler, performans sanatının tarihsel seyrinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir.

Arslan'a göre, performans sanatçısı, bedenini fotoğraf ya da video ile kayıt altına alarak toplumsal bedenleri 'normalize' etmek adına, ikna etmek ya da cezbetmek üzerine işleyen imgelerin aksine 'aykırı' bir beden olarak görsel alana eklemlemektedir (2022, s.142). Bu yaklaşım, toplumsal normların dışında kalan bedenlerin görünürlüğünü artırarak, izleyicilerin alışılmışın dışında bir estetik deneyim yaşamalarını sağlamaktadır. Ekici, bu sayede, bedenin sadece bir nesne değil, aynı zamanda bir ifade aracı olduğunu vurgularken, izleyicileri kendi önyargılarını sorgulamaya ve farklılıkları kabullenmeye teşvik etmektedir. Sanatçının çalışmaları, göç olgusunun birey üzerindeki etkilerini de derinlemesine ele alır. Göç eden bireyler, kendilerini iki farklı kültür arasında sıkışmış hissedebilirler; bu durum, kimlik arayışını ve aidiyet duygusunu karmaşık hale getirmektedir. Ekici, bu ikilemleri sahneye taşıyarak, izleyicilere göçmenlerin yaşadığı içsel çatışmaları ve toplumsal baskıları deneyimleme fırsatı sunmaktadır. Sanatçı, performanslarında Türk ve Alman kimliklerinin seslerini bedeninde birer imgeye dönüştürerek, bu kimliklerle derin bir bağ kurmuştur. Ancak bu özdeşleşme, kimliğe bürünmekten öte, kimliği altüst etme amacı taşır. Ekici, kimliğin kurulumundaki toplumsal bağların arasında 'ben' olarak varlık göstermeye çalışırken, toplumsal olarak üretilen kimliğin aidiyet göstergelerini güçsüzleştirmeyi dener. Bu süreç, izleyicilere kimliğin dinamik ve değişken bir yapı olduğunu göstermektedir.

* *Performans isimleri, çalışmanın anlamını bozmaması açısından, sanatçının önerisi üzerine İngilizce yazılmıştır.

Görsel 4. Nezaket Ekici, “Patterns of Egg”, Performans, 2024

Görsel 5. Nezaket Ekici, "Patterns of Egg", Performans, 2024

Pi Artworks İstanbul'da gerçekleşen ve interaktif bir performans olan "Patterns of Egg", Ekici'nin pandemi sürecinde ürettiği ahşap paskalya heykeline, yumurta sarısını andıran iplerle dikiş yapması ve seyircileri de bu eyleme dahil etmesiyle, salgın sonrası bir arada olup, üretmenin ve kolektif biçimde var olmanın önemine vurgu yapmak istemiştir. Ekici, kollarındaki bileziklerle kimlik kavramına vurgu yaptığını "Keşfin Boyutları" adlı sergisinde ifade etmiştir. Göçmen bir sanatçı olan Ekici'nin Uşak'ta doğduğu ancak "kimlikte" Kırşehir yazıldığı için bu kimlik üzerinden Almanya'ya çocuk yaşta ailesiyle birlikte göç ettikleri bilinmektedir. Bu göçmenlik, sanatçının sanat yaşantısına da yansımıştır.

Yapılan araştırmalar doğrultusunda Ekici, Marina Abramoviç"ten dört yıl boyunca performans üzerine eğitim almıştır. Resim ve ardından aldığı heykel eğitiminin zamanla kendisine yetmediğini söyleyen sanatçı, klasik sanat anlayışının ötesine geçerek, performans sanatına yönelmiştir (Uğur, 2021, s.50). Dünyanın farklı ülkelerine sürekli göç edip performans sergileyen Ekici ifadesiyle, bulunduğu bölgelerin kültür ve kimliklerine uygun işler üretmektedir. Bu bağlamda, sanatçı, yerel hikayeleri, geleneksel unsurları ve toplumsal dinamikleri performanslarına entegre ederek, izleyicilere bu kültürel zenginlikleri deneyimleme fırsatı sunmaktadır. Her bir performansı, izleyicilerle kurduğu etkileşim ve yerel toplulukların katılımıyla, sadece sanatsal bir ifade değil, aynı zamanda toplumsal bir diyalog oluşturma amacını taşımaktadır. Performanslarında çeşitli teknikler kullanarak izleyicilerin duygusal

tepkilerini artırır. Beden dili, ses, mekân kullanımı ve görsel unsurlar, onun performanslarının temel bileşenleridir.

Baudrillard'a göre güncel sanat, estetik yargıları temellendirmenin imkansızlığından yararlanır. Performans sanatını idrak edemeyenlerin yetersizlik duyguları üzerinden spekülasyon yapar. Güncel sanat bu açıdan yalnız değildir. Kavramsal bütünlüğün içerisinde sezgisel bir bütünlüğün kanıtı olduğuna göre, kötüye kullanılırsa bir tür kurban rolüne bürünebilir. Başka bir deyişle sanat piyasadan beslenirse, estetik ve felsefi değerlerini zaman içerisinde kaybeder (Artun, 2011, s. 53). Ekici, performatif yaklaşımını özellikle İstanbul Pi Artwork'de "Keşfin Boyutları" başlıklı son sergisinde, kimlik kavramını, savaş, şiddet ve kadına biçilen roller üzerinden ele almıştır. Sanatçı İstanbul'da üç gün süreye yayılan farklı performansları kimlik özelinde gerçekleşmiştir. Serginin ilk gününde Ekici, savaşın bireyler üzerindeki etkilerini ele alan bir performans sergilemiştir. Bu performansta, sanatçı, savaşın getirdiği travmaların ve kayıpların izlerini bedeninde taşıyarak, izleyicilere derin bir duygusal deneyim sunmuştur. Bu süreç, sanatın, acı ve kayıplar üzerinden bir ifade biçimi olarak nasıl kullanılabileceğini göstermiştir. Bu performans, bireysel deneyimlerin toplumsal bir bağlamda nasıl anlam kazandığını göstermiştir. İkinci gün, izleyicilerle etkileşimli bir performans gerçekleştirerek, katılımcıların kendi kimliklerini ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlamıştır. Son gün ise, geleneksel kadın rollerini sorgulayan bir enstalasyon kurarak, izleyicilere kadın kimliğinin çok boyutlu yapısını sunmuştur. Bu enstalasyon, kadınların toplumsal normlar içindeki yerlerini sorgularken, aynı zamanda bu normların nasıl dönüştüğünü de ele almıştır. İzleyiciler, bu eser aracılığıyla, kadın kimliğinin tarihsel ve kültürel bağlamda nasıl şekillendiğini deneyimlemişlerdir. Böylece Nezaket Ekici'nin "Keşfin Boyutları" sergisi, kimlik, savaş, şiddet ve kadın temalarını derinlemesine ele alarak, izleyicilere düşündürücü bir deneyim sunmuştur. Performanslar, bireysel ve toplumsal kimliklerin kesişim noktasında durarak, izleyicilerin kendi deneyimlerini sorgulamalarına ve toplumsal normları yeniden değerlendirmelerine olanak sağlamıştır.

SONUÇ

Nezaket Ekici'nin performanslarında kimlik kavramı, bireyin toplumsal normlar ve beklentilerle olan etkileşimini derinlemesine sorgularken, izleyicilere kimliğin çok katmanlı ve dinamik bir yapı olduğunu göstererek, sanatın toplumsal değişim ve farkındalık yaratma gücünü ortaya koymaktadır. Ekici, performanslarında bireyin toplumsal normlar, kültürel miras ve kişisel deneyimlerle olan etkileşimini derinlemesine sorgulayan çok katmanlı bir anlatım sunmaktadır. Sanatçı, bedenini bir ifade aracı olarak kullanarak, izleyicilere kimliğin sabit bir olgu olmadığını, aksine sürekli değişen ve evrilen bir yapı olduğunu göstermektedir. Performansları, bireylerin toplumsal kimliklerini nasıl deneyimlediğini ve bu kimliklerin günlük yaşamda nasıl şekillendiğini ortaya koyarken, aynı zamanda kimliklerin toplumsal ve politik bağlamda nasıl inşa edildiğine de dikkat çekmektedir. Sanatçının performansları, yalnızca bireysel bir kimlik arayışı değil, aynı zamanda toplumsal normların sorgulanması açısından da önemlidir. Ekici, bedenini bir araç olarak kullanarak, toplumsal cinsiyet, etnik kimlik ve kültürel kimlik gibi kavramlarla oynar. Sanatçının çalışmaları, izleyicileri kimliklerinin sınırlarını sorgulamaya ve toplumsal normlara karşı eleştirel bir bakış açısı geliştirmeye teşvik eder. Sanatçı, geleneksel ve modern unsurları bir araya getirerek, farklı kültürel kimliklerin çatışmasını ve bir aradalığını sahneye taşımaktadır. Ekici'nin performansları, kimlik kavramını çok boyutlu bir perspektiften ele alarak, izleyicilere hem bireysel hem de toplumsal kimliklerin sürekli bir dönüşüm içinde olduğunu gösterirken, göç, kültürel çatışma ve aidiyet gibi temalar aracılığıyla bu kimliklerin

nasıl inşa edildiğini ve yeniden tanımlandığını sorgulatmaktadır. Sanatçı, bedenini bir ifade aracı olarak kullanarak, izleyicileri kendi kimlik algılarını sorgulamaya teşvik etmekte ve toplumsal normlara karşı bir meydan okuma yaratmaktadır. Bu bağlamda, performansları sadece bireysel bir ifade biçimi değil, aynı zamanda toplumsal bir diyalog alanı yaratma işlevi görmektedir. Sonuç olarak, Nezaket Ekici'nin performansları, kimlik kavramını derinlemesine sorgularken, sanatın toplumsal değişim ve farkındalık yaratma potansiyelini gözler önüne sererek, izleyicilere kimliklerinin çok boyutlu doğasını yeniden düşünme fırsatı sunmaktadır.

KAYNAKÇA

Antmen, A. (2013). Kimlikli Bedenler (3. baskı). Sel Yayıncılık

Arslan, Arafa, T. (2022). "Nezaket Ekici'nin Performansları Çerçevesinde Performatif Çifte-Yabancılaşma", Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Artun, A. (2011). Çağdaş Sanatın Örgütlenmesi. İstanbul: İletişim Yayınları

Atakan, N. (2008). Sanatta Alternatif Arayışlar. İzmir: Karakalem Kitabevi

Barrett, T. (2019). Neden Bu Sanat. İstanbul: Hayalperest Yayınevi

Barnard, M. (2002). Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür. Ankara: Ütopya Yayınları

Batur, E. (2015). Modernizmin Serüveni. İstanbul: Sel Yayıncılık

Denizci, D. (2019). "Performans Sanatı ve 1960'lardan Sonra Kadın Performans Sanatçıları", Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Erzurum.

Ersen, L. (2010). Türkiye'de 1990 Sonrası Güncel Sanat ve Kültürel Kimlik Kavramı. Sanat Ve Tasarım Dergisi, 1(6), 47-53. https://doi.org/10.18603/std.26807

Kirazcı, A. (2014). BİR NEZAKET EKİCİ SERGİSİ BAĞLAMINDA PERFORMANS SANATINA GENEL BAKIŞ. Sanat- Tasarım Dergisi, 1(1), 15-22.

Şahiner, R. (2014). Çağdaş Sanatta Temsiliyet Krizi. Ankara: Ütopya Yayınları

Uğur, S. (2021). "Marina Abramovic'in Türk Performans Sanatına ve Sanatçılarına Etkileri", Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Görsel Kaynakça

Görsel 1: Yoko Ono, "Cut Piece", 1964. https://womenintheology.org/2021/12/22/an-emptiness-that-is-not-empty/ (Erişim: 01.02.2025)

Görsel 2: Marina Abramović, "Rhythm 0", 1974. https://saltonline.org/tr/738/rhythm-0-marina-abramovic (Erişim: 01.02.2025)

Görsel 3: Nezaket Ekici, "Tube" Performans, Antalya, 2024 (Şahin Latifeci, Kişisel Arşiv)

Görsel 4: Nezaket Ekici, "Patterns of Egg", Performans, İstanbul, 2024 (Şahin Latifeci, Kişisel Arşiv)

Görsel 5: Nezaket Ekici, "Patterns of Egg", Performans, İstanbul, 2024 (Şahin Latifeci, Kişisel Arşiv)